

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Георги Стефанов Иванов, преподавател в катедра „Частноправни науки“ при Юридически факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор по право“.

Основание за представяне: Участие в състава на научно жури по защитата на дисертационен труд съгласно Заповед № 8038/29.05.2018 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“.

Тема на дисертационния труд: „Производство по търговски спорове“.

Автор на дисертационния труд: Борислав Георгиев Ганчев.

I. Информация за докторанта.

Докторантът е разработил дисертационния си труд в катедра „Гражданскоправни науки“ при ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“, от която е насочен към публична защита.

Научен ръководител на докторанта е проф. д-р Анелия Мингова.

II. Обща характеристика на дисертационния труд.

Дисертационният труд е в обем от 360 страници и се състои от увод, пет глави и заключение. Използваната литература съдържа 105 заглавия, от които 11 са на чужд език. В дисертационния труд са направени над 500 бележки под линия.

Темата на дисертационния труд е актуална поради значимостта на търговските спорове от икономически, социален и правен (материалноправен и процесуалноправен) аспект. Актуалността на темата е обусловена и от сравнителната новост на

особеното производство по търговски спорове като законова уредба, научни изследвания и съдебна практика.

Основната цел на дисертационния труд е чрез теоретическо осмисляне на формулирани в доктрината проблеми да се направят изводи за правилното им решаване според действащата законова уредба на търговските спорове и спецификата на производството по разглеждането им. По тази причина дисертационният труд има подчертана практическа насоченост. При анализа на законовата уредба са установени определени несъвършенства и са направени предложения за отстраняването им, които заслужават пълна или поне частична подкрепа.

На докторанта може да се даде положителна оценка за научна и практическа осведоменост по разглежданата проблематика, тъй като са взети предвид относими към темата на дисертацията публикации в нашата търговскоправна и гражданскопроцесуална доктрина. Посочена, анализирана или коментирана е и съдебната практика по разглежданите въпроси. Използван е и сравнителноправният метод, като е направен макар и кратък преглед на законодателствата относно производствата по търговски спорове на Франция, Англия и Русия.

При разглеждане на редица въпроси докторантът аргументира свои становища, към други изложени в литературата или в съдебната практика виждания се присъединява, а трети не възприема, като по правило излага допълнителни аргументи и в двете насоки.

III. Оценка на научните и научно-приложни приноси.

Посочените в Автореферата научни приноси са формулирани коректно и като цяло съответстват на действителните качества на рецензирания труд.

1. Като първо такова качество следва да се посочи изясняването на същността на търговския спор и отграничаването

му от други близки понятия – спор във връзка с търговско правоотношение, търговска сделка съгласно чл. 288 ТЗ и търговско дело. Авторът извежда два критерия (обективен и субективен) за обединяване на различните по своето естество спорове, посочени в чл. 365 ГПК.

2. Достоянство на рецензирания труд е също изложеното относно приложението на общите принципи на гражданския процес в особеното исково производство по търговски спорове – на концентрационното, служебното, диспозитивното и състезателното начало, на законността и равенството на страните и за установяване на истината. Авторът се присъединява към поддържаната и преди теза за приложимост на производството по търговски спорове не само, когато делото е подсъдно на окръжен съд като първа инстанция.

3. С приносен характер е и анализът на исковете с предмет право или правно отношение, което според редакцията на чл. 365 ГПК е породено или се отнася до изброените по-нататък в текста правни действия.

4. Като безспорно качество на дисертационния труд следва да се отбележи отграничението между двете основни хипотези – при неприлагане на особеното исково производство по търговски спорове, когато то е следвало да се приложи, както и обратно – при прилагане на това производство, когато делото е трябвало да се разгледа по общия исков ред или по реда на друго особено производство, както и квалифицирането на порочността на постановените в тези хипотези съдебни решения. В това отношение е предложено изменение на чл. 369, ал. 1 ГПК, според което възражение, че спорът не подлежи на разглеждане по реда на глава тридесет и втора от ГПК да може да се направи от страна в процеса или да се повдигне служебно от съда по всяко време на

производството, а ако е постановено решение, то да се обезсилва, като делото се препраща на компетентния съд.

5. С приносно значение е също подробният и задълбочен анализ на чл. 366 ГПК относно прилагането на справка към исковата молба, в която да са направени необходимите изчисления за определяне размера на претендираното парично вземане – кой следва да представя тази справка, какво трябва да е съдържанието ѝ, каква е същността ѝ и какви са последиците при непредставяне на справката. В резултат на този анализ и на съдебната практика по прилагане на чл. 366 ГПК е обоснована необходимост от промяна на тази разпоредба, като се предлага тя да се допълни с две нови алинеи относно съдържанието на справката и последиците при нейното непредставяне или при непълнота в съдържанието ѝ.

6. Приносен характер има и изследването относно доказателствената сила и доказателствената стойност на търговските (според терминологията на чл. 55 ТЗ), съответно счетоводните (според терминологията на чл. 182 ГПК) книги, както и за тежестта за доказване на редовното водене на счетоводството.

7. Достоянство на рецензирания труд е също подробният и задълбочен анализ на чл. 371 ГПК относно възражението за прихващане в производството по търговски спорове и възможността за прилагането му в общия исков процес според ТР – 1- 2013 ОСГТК на ВКС.

8. С приносно значение е и изложеното за допълнителната искова молба, в която авторът открива (както сам той се изразява) първия ключ за правилното разбиране на двойната размяна на състезателни документи. Подробно са разгледани и изяснени всички възможности, които предоставя чл. 372, ал. 2 ГПК на ищеца в срока на допълнителната искова молба: да поясни и допълни първоначалната искова молба; да измени иска; да предяви

инцидентен установителен иск; да привлече трети лица, да представи нови доказателства и др.

9. Качество на рецензирания труд е също изложеното относно разглеждането на делото в закрито заседание, като подробно са изяснени елементите от фактическия състав на тази процесуална възможност – липсата на нужда от призоваване на страните за осъществяване на процесуални действия или изслушването им и представянето на всички доказателства, както и значението на искането на страните за разглеждане на делото в закрито заседание.

10. Като качество на рецензирания труд следва да се посочат и изложените допълнителни аргументи в подкрепа на квалифицирането на производствата по чл. 299 ТЗ (при определяне на уговорки в договора от трето лице), чл. 300 ТЗ (при допълване на договора от съда) и чл. 307 ТЗ (при стопанска непоносимост) като спорна съдебна администрация.

IV. Оценка на публикациите по дисертацията.

Докторантът е представил три статии по темата на дисертационния труд, две от които са отпечатани в сп. „Търговско и облигационно право”, а една в – сп. „Правен алгоритъм”. Това дава основание за положително оценяване на разпространението на получените резултати в научната литература, въпреки че в съдържателно отношение дисертационният труд предполага значително повече публикации по разглеждани в него въпроси.

V. Критични бележки и препоръки.

1. Основната ми критична бележка е, че въпреки значителния обем на дисертационния труд в него непълно и не винаги точно са изяснени отделните хипотези по чл. 365, т. 1 – 5 ГПК. Още повече, че макар и процесуални по своето естество, поради уреждането им в материален закон (ТЗ и ЗК) исковете по чл. 70, 71, 74, 95, 155, 252 ТЗ и чл. 5, 40, 58, 60 ЗК значително по-подробно в сравнение с

дисертационния труд са анализирани в търговскоправната доктрина. Същото се отнася и за исковете по чл. 29 ЗТР и тези за попълване на масата на несъстоятелността. В тази връзка е достатъчно да се посочи, че на с. 125 – 126 от дисертационния труд кооперативните и междукооперативните предприятия са отнесени към категорията „друго ЮЛ – търговец” по смисъла на чл. 365, т. 3 ГПК, въпреки те са задължително търговски дружества (ЕООД или ЕАД, съответно ООД или АД). На с. 210 в т. 6.5. само непълно е посочен чл. 58 ЗК, който задължително би следвало да се съпостави с аналогичния му чл. 74 ТЗ поради значителната му специфика по отношение на легитимация, подсъдност, обхват на съдебния контрол и др. Същото се отнася и за исковете за защита на членството по чл. 71 ТЗ и чл. 60 ЗК. Въобще по мое мнение различните корпоративни и други търговски спорове следва да бъдат обект или елемент на отделни (други) дисертационни изследвания в съответната научна област. За сметка на конкретните търговски спорове рецензираният дисертационен труд би имал по-голяма стойност за гражданскопроцесуалната доктрина и практика, ако в него бяха разгледани процесуални категории, които са изключени от изследването (напр. развитието и приключването на процеса, особеностите на решението в производството, отклоненията от типичното развитие на процеса във връзка със страните и иска и др.), като в труда се анализират само общите характеристики на търговския спор.

2. На с. 117-118 от дисертационния труд се разглежда договора за публично-частно партньорство, без да се държи сметка, че ЗПЧП е отменен със ЗКн от 2017 г., според който сключеният с публично-частно дружество договор е за концесия (чл. 22, ал. 1 ЗКн), а чл. 365, т. 2 ГПК възвърна редакцията си отпреди 01.01.2013 г. и понастоящем посочва само приватизационния договор, договора за обществена поръчка и концесионния договор.

3. На с. 133 от дисертационния труд в съответствие с тълкувателната съдебна практика и част от теорията безрезервно се приема, че искът по чл. 71 ТЗ може да бъде установителен, осъдителен и конститутивен (за отмяна на решение на съвет на директорите или на управителен съвет за увеличаване на капитала на АД), въпреки че с конститутивни искове могат да се упражняват само потестативни права, които изрично са предвидени в закона, а не са изведени по тълкувателен път от теорията или практиката.

VI. Заключение.

Гореизложеното ми дава основание да заключа, че дисертационният труд има необходимите качества и отговаря на всички формални и съдържателни изисквания на ЗРАСРБ и на Правилника за неговото прилагане, тъй като съдържа редица научни и научно-приложни приноси в областта на гражданското процесуално право. Дисертационният труд безусловно показва, че докторантът има необходимите теоретични знания по специалността и категорично проявени способности за самостоятелни научни изследвания.

В заключение давам положителна оценка на дисертационния труд „Производство по търговски спорове” и предлагам на научното жури да присъди на Борислав Георгиев Ганчев образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 3.6. Право (Граждански процес).

21.06.2018 г.

Рецензент:
(проф. д-р д-р Георги Стефанов)